

Posudek diplomové práce Bc. Terezy Fenclové

Odborné názory na tzv. kritické období v osvojování jazyka

Hodnocení podle kritérií ÚČJTK (https://ucjtk.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/57/2021/06/Posudky_zaverecných_praci-1.pdf, cit. 4. 8. 2023):

1. Koncepce práce

Koncepce práce je výborně promyšlena a je i výborně realizována. Autorka si zvolila zajímavé, v českém kontextu poněkud opomíjené téma tzv. teorie kritického období, které se rozhodla zpracovat na teoretické rovině – jako analýzu odborných názorů na dané téma. Podobný formát diplomových prací není v poslední době na našem pracovišti příliš obvyklý, troufám si však tvrdit, že autorka toto možná poněkud riskantní rozhodnutí dovedla k velmi úspěšnému výsledku. Předkládaná diplomová práce tak není jen kvalifikační prací, jíž autorka prokazuje své odborné kompetence, ale je zralým odborným textem, který nahlíží studované téma kriticky v širokém kontextu, přináší nové podněty a je odborně zajímavý.

Text je velmi dobře vystavěn, argumentace je přesvědčivá a autorčina analýza odborných názorů na kritické období se v průběhu celé diplomové práce velmi dobře skládá ve stále plastičtější a plastičtější obraz. Postupně je pokryto velké spektrum témat – od původní podoby teorie přes osvojování prvního jazyka, osoby vyrůstající v jazykové izolaci nebo deprivaci, neslyšící děti slyšících rodičů, osvojování znakového jazyka, vícejazyčnost, osvojování druhého a cizího jazyka atd. Na různých místech se pak ústrojně objevují i rozmanité dílčí zajímavé podněty – od tématu farmakologického ovlivňování kritického období, osob užívajících tzv. home sign, jazykové ekonomie, po otázky s významným teoretickým dopadem, jako je např. nové pojetí jazyka, nebo otázky s relativně přímým přesahem do praxe, jako je vliv motivace, kultury a výukových metod při výuce druhého nebo cizího jazyka. Cenné je rovněž to, že autorka se neomezuje na shrnutí názorů různých autorů, ale vhodně přidává i vlastní komentáře, názory a metafory, včetně úvah o možných praktických aplikacích. Z textu je rovněž patrná autorčina pečlivost při práci se zdroji a zřejmý je i důraz na pečlivé vymezení termínů (srov. mj. terminologickou kap. 1.2 i slovníček v příloze). Autorka mj. zdárně vyřešila řadu problémů souvisejících s tím, že pro některé termíny není ustálený český ekvivalent, za dobrou volbu pokládám i rozhodnutí používat pro *critical period hypothesis* termín *teorie kritického období*. (K terminologii mám snad jen jedno doporučení – na s. 39 by místo *znaková řeč* bylo lepší užít termín *znakový jazyk*.) Oceňuji rovněž přiměřené rozvádění kontextových informací, např. ke zmiňovaným osobám, přístupům či dalšímu kontextu (srov. např. kap. 2.3 a 2.4). (A)

2. Metodologie a zpracování dat

Metodologie výběru i postupu analýzy studované literatury jsou v práci přiměřeně popsány a odpovídají stanoveným cílům. Autorka k vyhledávání zkoumaných zdrojů, jejich výběru i uspořádání přistoupila zodpovědně, samostatně a také sympaticky kreativně. Oceňuji např. rozhodnutí nepostupovat při výkladu čistě chronologicky, což by mohlo vést k poněkud

mechanickému, nebo naopak nepřehlednému pojednání, ale zaměřit se po úvodním představení původní teorie spíše na organizaci výkladu po jednotlivých tématech, která jsou na vhodných místech propojována. Oceňuji také způsob, jímž je v textu ztvárněn subjekt, který odkazuje k autorce samotné a který čtenáři nabízí autorčiny interpretace, názory, dílčí shrnutí i provázání jednotlivých částí výkladu. Ve výsledku vznikl zajímavý (místy i zábavný – srov. např. příklady dobových recenzí Lennebergovy publikace) odborný text, který čtenáře poutavě „vede“ několika směry ke shrnujícímu závěru a zároveň mu na této cestě stále poskytuje dostatečnou oporu, pokud jde o orientaci v diskutovaných tématech i v autorčiných postojích k nim. (A)

3. Práce s odbornou literaturou

Práce s odbornou literaturou je na vysoké úrovni a odpovídá zralému odbornému pojednání. Autorka se opírá o vhodný soubor relevantní, převážně zahraniční literatury, který sestavila velmi samostatně, tvořivě a s nímž velmi zdařile pracuje: Výborně vybírá, konfrontuje a komentuje informace od různých autorů, a to v podobě dobře zvolených parafrází i citací. Přebírané části jsou odpovídajícím způsobem vymezeny a pečlivě opatřeny informacemi o zdrojích. (A)

4. Formální úroveň práce

Práce je velmi kvalitní i po formální stránce. Text je logicky členěn, je přehledný a ke čtenáři vstřícný. Stylizace a formulace odpovídají kvalitnímu a kultivovanému odbornému textu, který je navíc velmi příjemný ke čtení. Jazykové či „redakční“ nedostatky jsou zcela ojedinělé. (A)

5. Celkové hodnocení

Diplomová práce Bc. Terezy Fenclové rozhodně splňuje požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací, velmi ráda ji **doporučuji** k obhajobě. Navrhuji hodnocení *výborně*. Poznatzky z práce by bylo užitečné publikovat v přehledové studii.

Praha 8. 8. 2023

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.

vedoucí diplomové práce